

Vstupná chodba po čiastočnom odčerpaní vody

Výskum v bridlicovej štôlni odкрýva dávnu minulosť Marianky

V Marianskom údolí sa za III. kaplnkou nachádza klenbový vchod do malej nenápadnej pivnice. V máji roku 2005, keď sa v nej začalo s odstraňovaním odpadu sa zistilo, že nekončí len studňou, ale po vyčerpaní vody podzemné priestory pokračujú ďalej a skrývajú starú bridlicovú štôľňu. Vtedy sa uskutočnilo presné zameranie štôľne teodolitom, vyhotovila sa jej mapa a prvá fotodokumentácia.

Znovuobjavené podzemné priestory predstavujú opustené banské dielo, ktoré bolo vyrazené v tmavosivých marianských bridliciach. Hlavná vodorovná chodba je dlhá 21 metrov. Z chodby sa vchádza do dvoch väčších a jednej menšej komory. V najväčšej komore s rozmermi 6 x 8 metrov a výškou

takmer 4 metre sú v tvare širokého múrika pekne poukladané menšie kusy vylámanej bridlice. Pri ťažbe bridlice sa totiž von vynášali len dostatočne veľké kusy. Tie malé, nevyužiteľné, sa nechávali v štôlni a ukladali po bokoch chodieb ako tzv. zakládka.

V stenách štôľne sa zachovali aj zvyšky otvorov po vrtných tyčiach. Sú to otvory, ktoré sa po vyvrtaní používali na mechanické rozpojovanie bridlice a dokazujú použitie banskej techniky pri razení. Na strope vidieť miesta, z ktorých boli takto odlamované aj veľké bloky bridlice. Vrstvy bridlice sú v štôlni uložené takmer vodorovne, čo uľahčovalo ich odlamovanie.

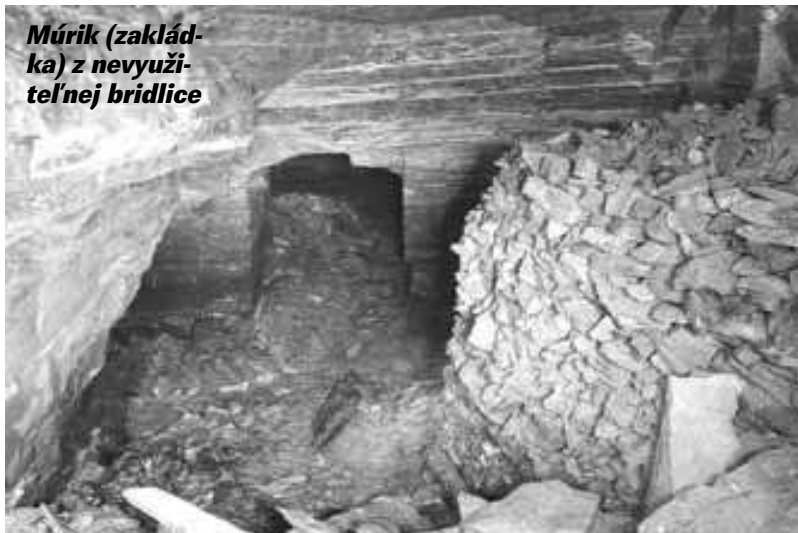
Do štôľne sa vchádza malým otvorom v podlahe pivnice. Ním sa musí zostúpiť po

rebríku do hĺbky 3,5 metra. Na tomto mieste je dobre viditeľný zasypaný pôvodný vchod do štôľne. Štôľňa je v súčasnosti zatopená vodou do výšky 2-3 m a je preto neprístupná! Voda sa do nej dostáva puklinami stekáním z okolia. Stojatá voda a z nej aj vysoká vzdušná vlhkosť v štôlni spôsobujú zaujímavý jav. Z pyritu, ktorý sa nachádza v bridliciach, sa pôsobením vody vytvárajú drobné číre až mliečnobiele kryštály sadrovcu. Pri svietení baterkou na steny štôľne a úlomky bridlice na zemi, tak dochádza k ich nádhernému trblietaniu.

K zasypaniu pôvodného vchodu do štôľne muselo dôjsť ešte pred výstavbou kaplniek, ktoré sa teraz nachádzajú približne o 3-4 metre vyššie ako je úroveň podzemných

Vodorovné uloženie vrstiev v strope hlavnej komory

Múrik (zakládka) z nevyužiteľnej bridlice

priestorov. To poukazuje na vytvorenie tejto štólne ešte pred rokom 1725, kedy boli v údolí postavené II. a III. kaplnka. Zodpovedá to aj veku múrov pivnice, ktorý bol odborníkmi odhadnutý na 16. – 18. storočie.

V minulom storočí vlastnila rodina Marekovicov drevenú budovu, ktorá bola priamo napojená na pivnicu so štôľnou. Budovu po 1. svetovej vojne prerobili na statické kino Panoráma, kde si mohli návštevníci pozrieť zobrazované dejiny Mariatalu. V prednej časti budovy bola predajňa s pútnickým tovarom. Tú si neskôr prenajal cukrár Jelínek a predával v nej zmrzlinu, ktorú krátkodobo uskladňoval v chladných priestoroch tejto pivnice.

Bridlicová štôľna sa nachádza na území pamiatkovej zóny Marianky, vyhlásenej 26. 1. 1993. Uznesením č. 14/2009-5 obecného zastupiteľstva v Marianke z dňa 20. 1. 2009 bola zaradená do Evidencie pamätihodností obce Marianka. Pod oficiálnym názvom „Bridlicová štôľna v Marianskom údolí“ bola zaradená v Geofonde do Registra starých banských diel.

Dňa 24. októbra 2012 sa za účasti členov Spolku Permon Marianka, Spolku pre montánnu výskum a pracovníkov Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra uskutočnila v Bridlicovej štôľni v Marianskom údolí akcia, ktorej cieľom bol geologický, montánnu a archeologický prieskum. Po 7 hodinovom odčerpávaní vody, bolo možné zostúpiť do štólne. Boli odobraté vzorky na petrografický a mineralogický rozbor, nafotografované podzemné priestory a následne vyhotovená správa z prieskumu. Významným bol nález zvyšku kladiva a ručného vrtáka, ktoré by mohli pomôcť pri sprisňovaní určenia veku štólne.

O potrebe záchranu bridlicovej štólne, jedinej svojho druhu na Slovensku, už dnes asi nikto nepochybuje. V poslednom čase dochádza k postupnému zosúvaniu múru klenby vstupnej pivnice a hrozí tak časom zavalenie vchodu do štólne. V tomto smere Spolok Permon Marianka vykonal viaceré kroky. V roku 2008 dal vypracovať architektonickú štúdiu na vytvorenie návrhu vstupného portálu do štólne a v tomto roku zorganizoval spomínaný odborný prieskum štólne. Poslednou aktivitou nášho spolku je vyhlásenie verejnej zbierky na stavbu portálu a úpravu povrchovej vstupnej časti „Bridlicovej štólne v Marianskom údolí“ pri III. kaplnke v Marianke, ktorá bude trvať od 4. decembra 2012 do 30. júna 2013.

Na záver si ešte pripomeňme na čo všetko sa bridlica využívala. Vyrábali sa z nej školské písacie a obchodnícke tabuľky, strešná krytina, dlažba nádvorí a dielni manufaktúr, dosky na biliardové a krajčírské stoly či ozdobné parapety a stojany. Používala sa aj ako prímes pri výrobe gramofónových platní. Bridlicové výrobky z Marianky dostali na IV. svetovej výstave v Paríži v roku 1867 striebornú medailu. O to sa zaslúžil predovšetkým majiteľ vtedajšej bridlicovej bane a továrne Paul-Eugène Bontoux.

RNDr. Roman Lehotský

Spolok Permon Marianka

foto: M. Chmulík, J. Madaras, P. Ondruš

V koncovej komore

Výstup zo štólne po lanovom rebríku

A teraz niečo na zasmiatie

Podomový predajca super vysávačov príde do novostavby a napriek protestom domácej pani doprostred izby vysype sušené konské lajno. Mladá pani naňho zhrozene pozerá a keď začne nahnevane protestovať, predajca nasadí svoj najkrajší úsmev a vraví: Mladá pani, ja Vám sľubujem, že to čo tento fantastický vysávač nepovysáva, to ja sám zjem! Žena vstane z kresla a cestou do kuchyne mu vraví: Tak Vám na to hovno donesiem aspoň nejaký dressing, lebo ešte nemáme zapojenú elektrinu.

Ako otcovia učia rozprávať malé deti. Tato: Povedz že „tato“; Bábo: „mama“; Tato: Nehovor že „mama“; Bábo: „mama“; Tato: Do riti! povedz že „tato“; Bábo: „do riti“; Tato: čo že??; Bábo: „do riti“; Mama: Už so doma; Bábo: „do riti“; Mama: „čo že, kto ťa to naučil?"; Bábo: „tato“

Na rozvodovom súde sa sudca pýta rozvádajúceho sa manžela: Ako vysvetlíte skutočnosť, že ste sa po celý rok manželke neprihovorili? Nechcel som jej skočiť do reči.

Na rozvodovom súde sa sudca pýta manžela: Koľko krát ste boli svojej manželke neverný? Pán sudca, ale ja som sa sem prišiel rozviesť a nie vychvalovať.

Obchodný cestujúci sa chce dať rozviesť a navštívi advokáta. Prečo sa chcete rozviesť?

Viete ja som obchodný cestujúci a domov chodím len na víkendy. Minulý víkend sme si to s manželkou užívali v posteli a boli sme trocha hluční. Ale keď to je normálne, skočil mu do reči advokát. Áno to je, ale potom na stenu zabúchala suseda a zakričala: „Aspoň cez víkend by ste s tým mohli prestať!“

Heslo východniara: Nejem za to že by som žil, ale jem za to, že by som nepil na lačný žaludek.

Vraj Ti veštkyňa predpovedala, že Ťa opustí žena. Nóó... Nepovedala to tak priamo, povedala iba, že ma čakajú lepšie časy.

Milan Olexa